Tekstien tulkinta -ennakkotehtävän pisteytysohje

1. *Analysoi ja tulkitse oheinen teksti. Käytä hyödyksesi kaikkea aiemmin tekstien analyysista ja tulkinnasta oppimaasi.*

2. *Miksi tämän tekstin tulkinnassa tarvitaan kriittistä lukutaitoa? Perustele vastauksesi mahdollisimman monipuolisesti.*

→ 1- ja 2-kohtia ei ole eroteltu pisteytyksessä.

Lue oheinen kuuden kohdan listaus ja peilaa sitä omaan vastaukseesi. Arvioi osaamistasi kokonaisvaltaisesti ja anna itsellesi pisteet asteikolla 0–10 sen mukaan, miten taitavasti ja monipuolisesti ajattelet tarkastelleesi uutista. Pohdi tulosta lyhyesti PROpessasi.

10 pistettä saat, jos sinulla on yksi tai useampi havainto kaikista kohdista. Olet analysoinut uutista monelta kannalta ja pohtinut sen taustoja, tarkoitusperiä ja eettisyyttä ja omaa suhdettasi uutiseen.

Huomaa seuraavat seikat:

- Uutisen arviointi voi olla tulkinnanvaraista, ja havaintoja voi perustella eri tavoin. Jos olet jostain kohdasta eri mieltä, saat olla, jos sinulla on hyvät perustelut.
- Oheinen lista ei ole kaikenkattava vaan sinulla voi olla hyviä havaintoja, joita siinä ei mainita.
- Tarkoitus ei todellakaan ole, että kaikki alla mainitut asiat olisi pitänyt huomata.
- (Kuusi kohtaa menevät keskenään vähän limittäin, ryhmittely ei ole aukotonta.)

1 Lukijan oma suhde uutiseen

Mitä ajattelit ensiksi uutisen nähdessäsi? ”Taas yksi klikkiotsikko!” ”Onpa surullinen kohtalo!”→ Ajattelit mitä tahansa, anna itsellesi piste tai kaksi, jos jossain vaiheessa uutisen lukemista tai tehtävän tekemistä pysähdyit miettimään uutisen sinussa herättämiä reaktiota ja niiden syitä.

2 Tekstin tausta ja tarkoitus

Kyseessä on Ilta-Sanomissa 12.8. Viihde-palstalla julkaistu Salli Hakalan kirjoittama uutinen. Uutisen on mahdollista tavoittaa erittäin laaja lukijakunta, koska Ilta-Sanomat on Suomen suosituimpia uutismedioita sekä paperi- että nettiversiona.

Ilta-Sanomat luokitellaan iltapäivälehdeksi, ja monesti iltapäivälehtien uutisointia pidetään skandaalinhakuisimpina ja vähemmän luotettavina kuin esimerkiksi maakuntalehtien. Lähtökohtaisesti kuitenkin tunnetun suomalaisen lehden sisältöihin pitää voida luottaa, ja Ilta-Sanomat on sitoutunut noudattamaan Julkisen sanan neuvoston vahvistamia Journalistin ohjeita. Ilta-Sanomat on osa Sanomaa, Suomen suurinta mediakonsernia.

Uutisen lähteinä ovat ulkomaiset viihteeseen painottuvat lehdet, kuten The Sun ja People, ja CBC eli Kanadan yleisradio. Vaikka osa lähteistä on kevyitä, useilla lähteillä on pyritty lisäämään uutisen luotettavuutta.

Uutinen käsittelee somevaikuttajapariskunnan kuolemaa. Toisaalta voi ajatella, että somevaikuttajat ovat tärkeä osa monen arkea ja heidän kuolemansa koskettaa useita. Toisaalta taas pariskunta vaikuttaa olevan Suomessa tuntematon: Lehdissä ei ole uhreista yhtään juttua ennen heidän kuolemaansa, josta uutisoivat ainoastaan Ilta-Sanomat ja Iltalehti. YouTubessa pariskunnalla oli seuraajia yli 200 000 tuhatta mutta se ei ole erityisen merkittävä määrä, sillä monella suomalaisellakin on miljoonia seuraajia (https://suomitube.fi/). Jos kuolleet olisivat oikeasti olleet Suomessa tunnettuja, heidän nimensä olisi kerrottu otsikossa. → Voinee perustellusti päätellä, että vaikuttajat henkilöinä eivät ole keskiössä vaan tarkoitus on ollut myydä lehteä tunteisiin vetoavalla ja surullisella uutisella.

Tekstilaji on viihdeuutinen → voidaan pohtia, miksi kuolemasta tehdään viihdettä → kuolema myy → onko eettisesti oikein käyttää vainajien somesisältöjä?

3 Kohderyhmä

Ilta-Sanomien lukijat, mahdollisesti pariskunnan seuraajat (nuoret aikuiset?), matkailusta ja sosiaalisesta mediasta kiinnostuneet, Toyota-harrastajat; myös onnettomuusuutisten lukijat; englannin kielen taitoiset, koska Instagram-tekstit ovat englanniksi.

4 Rakenne ja sisältö

Tekstissä on huomiota herättävä otsikko, faktoja kertova keskiosa ja pariskunnan someseuraajien kommentteja esittelevä lopetus.

Otsikko *Suosittu vaikuttajapariskunta on kuollut karmeassa onnettomuudessa – seuraajat järkyttyivät: ”Täysi shokki”* on tyypillinen raflaava klikkiotsikko, joka ei kerro henkilöllisyyksiä eikä onnettomuuden todellista syytä ja jolla pyritään houkuttelemaan lukijoita.

Uutisessa kerrotaan uutiskriteerien mukaisesti keskeiset uutisasiat (kuka, mitä, missä, milloin, miten) ja kerrotaan aika tarkastikin onnettomuuden kulusta → tämä lisää uutisen luotettavuutta (ja ehkä aavistuksen mässäilee yksityiskohdilla?), samoin pelastusviranomaisen haastattelu, vaikka onkin toisen käden tietoa.

Faktatieto on kuitenkin vähäistä. Teksti koostuu pitkälti Sun-lehden siteerauksista, uhrien pitkistä Instagram-päivityksistä ja seuraajien kommenteista. Koko teksti siis perustuu ns. toisen käden lähteisiin eli toimittaja ei ole ollut paikalla → vaikutus tekstin luotettavuuteen? → joka tapauksessa uskaltanee väittää uutisen olevan halvalla ja vähän laiskastikin toteutettua journalismia.

Ensimmäinen kesämme muutamaan vuoteen, jolloin saamme kokea vuodenaikojen vaihtumisen ja auringon tuoman ilon, he kirjoittivat päivityksensä yhteydessä. → Uutiseen rakentuu kontrasti onnellisen, sympaattisen oloisen ja matkastaan iloisen pariskunnan ja heidän kuolemansa välille → lukijan myötätuntoon ja tunteisiin vetoaminen.

5 Kuvitus

Kuvitus on ensimmäistä ”surukynttilää” lukuun ottamatta otettu pariskunnan Instagram-tililtä – toimitukselle helppo ratkaisu mutta voidaan miettiä myös, onko eettisesti kestävä valinta.

Iloinen kasvokuva pariskunnasta ja ”mustavalkoinen ”surukynttiläkuva” tekevät lukijalle heti selväksi uutisen aiheen ja tukevat otsikon sanomaa

Aurinkoinen pariskunnan kuva sekä kuvat autosta jylhissä vesi- ja vuoristomaisemissa ovat tyypillistä matkailuvaikuttajien Instagram-sisältöä. Tavanomaisissa onnettomuusuutisissa on kuvia onnettomuuspaikalta, tästä ne puuttuvat.

6 Kieli

Pääosin neutraalia yleiskieltä.

Kuitenkin on käytetty huomiota herättäviä adjektiiveja ja muita ilmaisuja: ”karmea”, ”shokki”, ”suosittu” ”järkyttyneitä”, ”sankoin joukoin”

Lopun seuraajien kommenteissa vahvoja ilmauksia (esim. Herranjumala, tämä on täysi shokki; Tämä todella sattuu, he olivat upeita ihmisiä.) → tunteisiin vetoaminen

“Vaikuttajapariskunta” – arvottava ilmaus, tuo statusta pariskunnalle